

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Hermes Theologicvs, Id est Synopsis totius Theologiæ, perspicuè, doctè, subtiliter, ac breviter discussa

Et In octo Partes ... distincta ...

De Peccatis Et Gratia

Vindalium, 1646

Sectio II. Quomodo passio causet peccatum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38789

S E C T I O . II.

Quomodo Passio causet peccatum.

C O N C L U S I O . I.

Datur etiam alia causa interna peccati, ex parte appetitus sensitivi, voluntatem ad malum per passionem trahentis.) Hoc probat S. Thomas 1.2. quæst. 77. art. 1. ubi ait, passionem appetitus sensitivi non posse directè mouere, aut trahere voluntatem, sed indirectè, idque dupliciter, primò secundum quandam distractionem; quia cum omnes potentia animæ in vna illius essentia radicentur, necesse est quòd quando vna intenditur in suo actu, altera in suo remittatur, vel etiam totaliter impediatur. Alio modo ex parte obiecti voluntatis, quòd est bonum ratione apprehensum; impeditur enim iudicium & apprehensio rationis, propter vehementem & inordinatam apprehensionem imaginationis, & iudicium virtutis æstimatoriæ, vt patet in amentibus : at hæc sequuntur passionem appetitus sensitivi, sicut dispositionem

inguae sequitur iudicium gustus. Unde per consequens, iudicium rationis plerumque sequitur passionem appetitus sensitivi; idemque dicendum de motu voluntatis, qui natus est semper sequi iudicium rationis.

Nota 1. ex art. 3. peccatum ex passione dici peccatum ex infirmitate, ob similitudinem infirmitatis animae, cum infirmitate corporis. Dicitur autem corpus infirmum, quando impeditur, vel debilitatur in executione propriae operationis, propter inordinationem partium ipsius, ita ut non subdantur virtuti directivae & motivae corporis. Sic etiam anima dicitur infirma, quando in propria operatione impeditur, eo quod partes illius ordini rationis non subdantur. Quare cum concupiscibilis, aut irascibilis extraordinem rationis aliqua passione afficitur, sicque impedimentum praestatur debitae actioni hominis, peccatum dicitur esse ex infirmitate.

Nota 2. ex art. 4. amorem sui esse principium omnis peccati, eo quod omne peccatum procedit ex appetitu inordinato alicuius temporis boni, quod autem aliquis appetat inordinatè aliquod temporale bonum, procedit ex eo quod inordinatè amat seipsum. Unde cum tri-

plex sit inordinatus appetitus boni, triplex etiam est causa peccati, nempe concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, & superbia vitæ, vt concluditur art. 5. Ad primam enim & secundam reducuntur omnes passionibus appetitus concupiscibilis, quia duplex est concupiscentia, vna naturalis, quæ est eorum quibus natura corporis sustentatur, siue ad conseruationem indiuidui, siue ad conseruationem speciei, & hæc dicitur concupiscentia carnis. Alia est concupiscentia animalis, eorum scilicet quæ secundam apprehensionem imaginationis sunt delectabilia, qualia sunt pecunia, ornatus vestium, & similia, & hæc vocatur concupiscentia oculorum. Ad tertiam verò reducuntur omnes passionibus irascibilis, cum enim superbia sit appetitus inordinatus excellentiæ, appetitus inordinatus ardui boni attinet ad superbiam vitæ.

Dices, cum inordinatus amor sui sit peccatum, si quæcunque alia peccata ex eo orientur, sequitur hominem nunquam peccare, quin committat duo peccata. Verum negatur id sequi, quia quando dicit S. Doctor, amorem sui esse principium omnis peccati, non est sensus, quod quoties homo peccat, prius eli-

ciat actum inordinatum proprii amoris, à quo illud peccatum oriatur; sed quòd ille idem actus malus, qui respicit bonum commutabile, tanquam obiectum, terminatur ad ipsum peccantem, tanquam ad finem cui bonum illud appetitur.

Instabis saltem hinc sequi, in quolibet peccato esse duas malitias specie distinctas, alteram communem amoris inordinati erga seipsum, aliam specialem sumptam à proprio obiecto. Respondeo neque id sequi, quia amor sui non est inordinatus, nisi quatenus facit ut aliquid aliud obiectum inordinatè appetatur: quare cum & istius appetitionis, & illius amoris eadem sit inordinatio, consequens est vnam tantum esse vtriusque malitiam.

CONCLUSIO II. Passio interdum minuit peccatum, interdum aggravat.) Probatum ex art. 6. nam appetitus sensitivus potest se habere ad liberum arbitrium, & antecedenter, & consequenter; antecedenter quatenus passio trahit, vel inclinat voluntatem & rationem, consequenter verò, secundum quòd motus superiorum virium, si sint vehementes, redundant in inferiores: non enim potest voluntas intensè moveri ad ali-

quid, quin excitetur aliqua passio in appetitu sensitivo. Si igitur accipiatur passio priori modo, sic minuit peccatum, sicut minuit voluntarium. Si verò posteriori, sic passio non minuit peccatum, sed magis auget, vel potius est signum magnitudinis eius, in quantum scilicet demonstrat intentionem voluntatis, ad actum peccati.

Ut autem ista clarius percipias, Nota 1. ex S. Doctore 1. 2. quæst. 24. art. 3. ad 1. passiones appetitus se habere consequenter, duobus modis, ad iudicium rationis 1. per modum redundantia, de quo iam actum est. 2. per modum electionis, quando scilicet homo ex iudicio rationis elegit affici aliqua passione, ut promptius operetur, cooperante appetitu sensitivo.

Nota 2 passionem consequentem, cum non moueat voluntatem ad actum, non esse simpliciter causam quòd actus sit, aut non sit, quòd sit bonus, aut malus; posse tamen esse causam illius secundum quid, quatenus passio excitata à voluntate, potest ipsam voluntatem impellere ad agendum, cum maiori constantia, intentione, suauitate: sicque passionem simpliciter consequentem, esse posse quodammodo antecedentem.

Nota 3. ex art. 7. passionem aliquando totaliter excusare à peccato, aliàs non. Nam vel passio totaliter aufert vsum rationis, vel non totaliter; si totaliter aufert, & à principio fuerit voluntaria, tunc actus malus inde ortus imputatur ad peccatum, vt homicidium ebrio, quia est voluntarius in causa. Si verò causa non fuit voluntaria, sed naturalis, actus redditur omnino inuoluntarius, & à peccato liber. Quando autem passio non totaliter intercipit vsum rationis, ea non excusat totaliter à peccato; quia ratio tunc potest passionem excludere, diuertendo ad alias cogitationes, vel impedire ne suum consequatur effectum.

SECTIO III.

De malitia qua est causa peccati.

CONCLUSIO I.

Interdum peccant homines ex malitia, ita vt hæc etiam sit causa interna peccati.) Hoc ita declarat S. Thomas 1. 2. quæst. 78. art. 1. Peccatum ex malitia dicitur, quod procedit ex malitia, vel